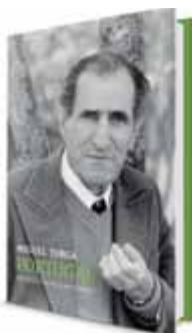

Paisatge interior

Miguel Torga és el pseudònim de l'autor portuguès Adolfo Correia da Rocha (1907-1995) ARXIU

PORTUGAL
Miguel Torga

Traducció: Antoni Xumet Rosselló
Editorial: El Gall Pollença, 2017
Pàgines: 119
Preu: 15 euros

Un dels plaers més grans que pots sentir quan llegeixes un llibre és demanar-te: “Com és possible que a cap editorial no se li hagués acudit abans traduir-lo i publicar-lo?” Una pregunta –i una satisfacció– que, per desgràcia, no es produeix gaire sovint. Al contrari, sovint et preguntes exactament el contrari: “Com és possible que a una editorial se li hagi acudit traduir i publicar una obra tan fluixa quan hi ha tants autors de casa que segur que n’han escrit una de (molt) millor?”

Aquest volum de Miguel Torga, publicat per El Gall Editor i traduït per Antoni Xumet Rosselló, ha estat, sens dubte, una d’aquestes grans, immenses descobertes. Per més que als anys noranta del segle passat va aparèixer en català *La creació del món*, aquesta no l’havíem pogut llegir en el nostre idioma, encara.

En un principi, avesats com estem a una literatura (o, potser, n’hauríem de dir, simplement, lectura?) més d’entreteniment, de distracció, ens sobtarà o ens costarà entrar-hi. Sobretot perquè, al costat de la velocitat, de la ràpida posada en escena dels personatges i de la situació, de la presentació del vertiginós argument que desplegarà l’autor davant

dels nostres ulls ansiosos d’emocions i de sorpreses, el ritme és tan pausat i acollidor com el de la poesia; aquell ritme que requereix (i agraeix) una predisposició d’esperit amatent i calmada.

De l’esperit, perquè el gran poeta portuguès és a través de la seva ànima que ens parla, d’aquesta ànima seva, dotada d’una sensibilitat exquisida i d’una visió que veu molt més, que va molt més enllà del que veu, de les aparences, de la superfície de les coses i del paisatge, del que hi ha darrere el que sembla que hi hagi; perquè amb la seva escriptura, concisa, exacta però alhora detallista, no ens descriu

tant les coses i els llocs com l’ànima de les coses i dels llocs: aquell seu alè (sovint invisible) que els fa ésser com són.

El seu llibre no és (per dir-ho amb més exactitud, no és, *no-més*) una guia de Portugal i, encara menys, una guia de viatge a l’ús, sinó, en tot cas, una guia de viatge interior. *Interior* per, almenys, dues raons. Primera, perquè Torga no ens descriu tant Portugal sinó *el seu* Portugal, el país que la seva manera de veure (i de viure) el món, el seu jo, el seu irremplaçable ésser-en-el-món, ha anat fent seu. Segona, perquè a través del seu prisma espiritual el que ens presenta no és el país físic sinó l’ànima del país; no el que és o el que sembla, sinó com viu, com respira, com batega.

Un país on persones i paisatge es confonen i es conformen mútuament, on el paisatge ha anat fent les persones com són i on, com a torna, les persones també han anat transformant

el paisatge on viuen, li han anat transferint el seu tarannà, la seva ànima, on país i paisatge es retroalimenten: “Els habitants d’aquesta terra són incapaços d’obeir a res que els vingui imposat des de fora [...]. L’eco d’una ordre que sigui estranya a la seva harmonia interior llisca per l’escorça de les seves ànimes sense alterar-les.”

Una obra escrita amb la veu del cor que ens transmet la imatge de “la grandesa [més] autèntica”, de “[l]’interior més profund”, de “l’atmosfera mental del portuguès” i de Portugal; de (tot) un món i de (tots) els que l’habiten. *

MEMÒRIES FERRAN AISA

La guerra vista pels infants

Aquest estiu passat he estat a Osca visitant el Museu Pedagògic d’Aragó, que dirigeix l’entusiasta de l’educació Víctor Juan Bordoy. El magnífic museu recull la història de l’educació des de finals del segle XIX fins als nostres dies reproduint com eren les aules de les escoles de principis del segle XX, els anys de la República i de l’època franquista. Tot amenitzat amb els pupitres característics de cada època, les pissarres, els mapes geogràfics, els llibres de text... També hi ha espais dedicats a l’Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia i a les escoles de l’Instituto Libre de Enseñanza de Giner de los Ríos...

El director del museu em va regalar un parell de llibres realment interessants, *Los niños del frente* i *Letra a letra*. El primer, d’Enrique Satué Oliván, parla de les colònies escolars que es van crear durant la Guerra Civil per acollir els infants orfes o que fugien dels horribles fets bèl·lics. El segon recull les cròniques efectuades pels infants de les escoles Freinet d’Osca durant la República i la Guerra Civil. Tots dos força interessants, com el que ara m’arriba de mans de l’editorial Gregal, *La guerra amb ulls d’infant. Tres diaris i dos centenars d’escrips inèdits*, del també entusiasta de l’educació Salvador Domènech, autor de nombro-

Salvador Domènech / ANDREU PUIG